

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

УДК 378:61]-043.86

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20473609>

Рефлексія на «Семінар Надзвичайних Викладачів» під патронатом україно-швейцарського проекту «Розвиток медичної освіти»

Чернюх Оксана Григорівна,

кандидат медичних наук, доцент

доцент закладу вищої освіти кафедри біоорганічної і біологічної хімії та клінічної біохімії Буковинського державного медичного університету, 58002, м. Чернівці, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1624-2621>

Прийнято: 12.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація: стаття є аналітичною рефлексією на «Семінар Надзвичайних Викладачів» зимової сесії 2026 року (с. Жденієво, Закарпаття), який пройшов під гаслом «людина у викладанні». Саме з емпатії до людини починається шлях викладача, адже викладання сьогодні вимагає не просто професійних знань та якостей у медицині чи інших галузях. Прогресивний викладач розпочинає роботу зі слухацькою аудиторією загалом та кожним слухачем-студентом окремо, з побудови психоемоційного контакту (взаємоповаги, доброзичливості, вміння слухати) двосторонньої співпраці й зацікавленості в освітньому процесі, що створює важливу основу та міцний фундамент для засвоєння знань. На семінарі учасники розглядали процес навчання через власне сприйняття проблем, викликів, результатів та успіхів, а також через сприйняття студентської аудиторії. Кожний наступний день навчання та робочих

зустрічей починався з рефлексії подій минулого дня, що стало важливим підсумком та розумінням проведеної роботи «групи рівних». Адже незалежно від досвіду, посади, віку, знань учасників усі мали рівнозначні права, обов'язки та зобов'язання один до одного.

Фасилітаційні та професійні навички координаторів проекту та викладачів (Олена Ігнащук, Ольга Бершадська, Наталія Старинська, Олена Титаренко, Катерина Степурко) створили умови для поєднання індивідуальної та колективної роботи із залученням різноманітних методів та методик (побудова еквайзера компетентностей, піраміди Ділтса, мапи полярностей та ін.), обговорення домашніх завдань, які готували напередодні поїздки.

Метою статті було відтворення через власну рефлексію важливих дискусійних проблем та обговорень сучасної медичної освіти з використанням запропонованих методів та методик на Семінарі Надзвичайних Викладачів у рамках україно-швейцарського проекту «Розвиток медичної освіти». Комунікація та емпатія стали ключовими елементами у роботі семінару для реалізації плану зміцнення людських ресурсів в охороні здоров'я.

Результати та висновки. Головним ключем розв'язання завдань стало гасло: «не кажи – ні, подумай як це можна зробити», яке формує у нас гнучкість мислення для розуміння проблем та пошуку шляхів їх вирішення, витривалість у цей непростий період в Україні та у світових соціально-економічних і політичних тенденціях, адже життя неможливо поставити на паузу. Обмін досвідом та спілкування, вирішення нагальних проблем сьогодення під час проведення семінару допомогло мені перевантажити та розподілити свої професійні та особистісні зобов'язання, проаналізувати та побудувати власні схеми розвитку подальшої діяльності (з розподілом викладацької та наукової роботи) з

вмінням розмежувати робочі та особисті моменти життя без втрати границь між ними.

Ключові слова: медична освіта, україно-швейцарський проєкт «Розвиток медичної освіти», Семінар Надзвичайних Викладачів, формування компетентностей, піраміда Ділтса, мапа полярностей, рефлексія.

Reflection on the “Seminar of Extraordinary Teachers” under the patronage of the Ukrainian-Swiss project “Development of the Medical Education”

Oksana Chernyukh,

PhD in Medical Sciences, Associate Professor Department of Bioorganic and Biological Chemistry and Clinical Biochemistry Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1624-2621>

Abstract. *This article is an analytical reflection on the “Seminar of Extraordinary Teachers” of the winter session 2026 (Zdeniievo village, Zakarpattia), held under the slogan “the human being in teaching.” The path of a teacher begins precisely with empathy toward the individual, as teaching today requires not only professional knowledge and competencies in medicine or other fields. A progressive educator starts working both with the audience as a whole and with each individual student by building psycho-emotional contact (mutual respect, goodwill, compassion, and the ability to listen), fostering two-way cooperation and engagement in the educational process. This creates an essential basis and a strong foundation for knowledge acquisition.*

During the seminar, participants examined the learning process through their own perceptions of problems, challenges, outcomes, and successes, as well

as through their perception of the student audience. Each subsequent day of training and working meetings began with a reflection on the events of the previous day, which became an important summary and understanding of the work carried out by the “peer group.” Regardless of participants’ experience, position, age, or knowledge, everyone had equal rights, responsibilities, and obligations to one another.

The facilitation and professional skills of the project coordinators and teachers (Olena Ihnashchuk, Olha Bershadaska, Nataliia Starynska, Olena Tytarenko, Kateryna Stepurko) created conditions for combining individual and collective work using various methods and techniques (such as competency equalizer construction, Dilts’ pyramid, polarity mapping, etc.), as well as discussing homework assignments prepared prior to the trip.

***The aim of the article** is to reconstruct, through personal reflection, important discussion points and debates on contemporary medical education using the proposed methods and techniques applied at the Seminar of Extraordinary Teachers within the framework of the Ukrainian-Swiss project “Development of Medical Education.” Communication and empathy became key elements in the seminar’s work for implementing a plan to strengthen human resources in healthcare.*

***Results and Conclusions:**The main key to solving tasks was the motto: “**Don’t say no – think about how it can be done,**” which fosters flexible thinking for understanding problems and finding ways to solve them, as well as resilience during this challenging period in Ukraine and amid global socio-economic and political trends, since life cannot be put on pause. The exchange of experience, communication, and the resolution of urgent current issues during the seminar helped me reorganize and redistribute my professional and personal responsibilities, analyze them, and build my own frameworks for further development (balancing teaching and research work), while learning to*

distinguish between professional and personal aspects of life without losing the boundaries between them.

***Keywords:** medical education, Ukrainian-Swiss project “Development of Medical Education,” Seminar of Extraordinary Teachers, competency development, Dilts’ pyramid, polarity map, reflection.*

Вступ. Мені випала честь та нагода бути учасником Семінару Надзвичайних Викладачів 2026, впродовж 18-23 січня 2026 року на Закарпатті, організатором якого був україно-швейцарський проект «Розвиток медичної освіти». Проект запроваджений у 2018 році Швейцарським інститутом тропічного та громадського здоров'я та фінансується Швейцарською Агенцією Розвитку та Співробітництва, бенефіціаром є МОЗ України. Основною метою проекту є надання якісних медичних послуг, покращення яких безпосередньо базується на високому рівні медичної та управлінської освіти. Вирішенню цих завдань сприяє проведення в рамках проекту різноманітних заходів, планів, зустрічей основною ціллю та здобутком яких є посилення первинної ланки медичної допомоги та одночасне сприяння розвитку людських ресурсів у медицині.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загальновідомо, що наявність кваліфікованих, добре підготовлених і вмотивованих професіоналів у галузі охорони здоров'я є критично важливим фактором для надання якісних медичних послуг, які поліпшують стан здоров'я населення, тому Швейцарська агенція розвитку та співробітництва-ШАРС (SDC-донор проекту), Швейцарський інститут тропічного і громадського здоров'я (Swiss TRH, виконавець) та Міністерство охорони здоров'я України (бенефіціар) розробили концепцію проекту MED («Розвиток медичної освіти») для сприяння системному розвитку людських ресурсів з акцентом на медичних

працівниках первинної ланки, а також управлінців в охороні здоров'я. Тобто, проекти охоплюють усі ланки від студентів та викладачів до лікарів різних напрямків, керівників та управлінців. Така багатогранна робота дозволяє залучити максимальну кількість ланок, що формують медицину: від освіти до практичної та управлінської діяльності [1].

Формат Надзвичайних викладачів запроваджений у 1969 року під гаслом органічної моделі «навчання та відчуття» (“learning and unlearning”). Дійсно це так, адже усе, що ми вивчаємо та пізнаємо, ми пропускаємо через призму власного досвіду, знань, аналітичного мислення та через власне сприйняття та відчуття [2].

Як було вже зауважено, проєкт охоплює загалом усі шаблі викладацької діяльності і на зимовому Семінарі 2026 були присутніми представники вищої медичної школи, медичних коледжів, спеціалісти симуляційних центрів, фахівці, які поєднують викладацьку та лікарську діяльність (педіатри, отоларинголог, акушер-гінекологи та ін.), викладачі теоретичних предметів та галузі організації охорони здоров'я з 15 закладів медичної освіти України. Загалом це був сумарний досвід 468 років викладацької діяльності усіх учасників проєкту.

Це була спільнота, яка не просто викладає на рівні додипломної чи післядипломної освіти, наша група – це ті фахівці, які працюють в освіті та/медицині, першими апробують на собі нововведення і зміни та цілком готові до них (впровадження/невпровадження або треба подумати) і є віддзеркаленням української медичної педагогічної еліти (пишу про людей, з якими мала честь познайомитись, спілкуватись, працювати та диспутовувати).

Щиро кажучи, це була не «просто подія, а внесок у культуру **безперервного навчання, взаємодтримки та професійної спільноти**»,

яка справді змінює медичну освіту через призму кожного викладача та усієї команди учасників у цілому [1].

Навчання відбувалося не у звичайному форматі, а у канікулярній формі, тобто без навчання у аудиторіях та начитки лекцій у класичному форматі.

Гнучкий режим роботи базувався на багатьох сюжетних лініях роботи та професійної активності, дозволю собі відмітити наступні моменти, які сприяли продуктивному діалогу та навчанню у різноманітних формах:

- формат групи рівних (незалежно від віку, досвіду, форми участі (запрошений учасник чи керівник проекту).
- рефлексія як фактор не просто присутності, а безпосередньої участі, знання та розуміння через призму роботи, досвіду, віддзеркалення та мотивації;
- розвиток фасилітаційних навичок, для особистісного та групового вирішення проблем (навчитися слухати, сприймати, фокусуватися та шукати чи будувати рішення).
- аналіз формування компетентностей та побудова власного еквалайзера компетентностей.
- робота з мапою полярностей (за базовою моделлю Баррі Джонсона (Barry Johnson A.) [3], тобто робота над самим собою, що дозволяє зробити самооцінку, проаналізувати вплив навколишніх факторів та зрозуміти куди рухатись далі. До речі, модель можна використати у різних напрямках роботи та загалом життя [4, р. 52; 5]

Формулювання цілей статті: рефлексія отриманого досвіду під час участі у семінарі з висвітленням та обґрунтуванням основних робочих концепцій проекту, однією з основних ідей якого є людиноцентричний

напрямок у викладанні: від студента до викладача і навпаки, загалом від людини до людини.

Визначення завдання: аналітичний огляд концептуальних методик та їх залучення у викладацьку діяльність для стратегічного подальшого розвитку з огляду на кризи та втрати сьогодення. Основною ціллю є збереження та посилення інтелектуальних та професійних ресурсів для покращення та подальшого розвитку медицини в країні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У власній рефлексії вважаю за необхідність детально зупинитися на аналізі деяких концептуальних схем та методів, принципах їх роботи і функціонування, які часто використовуються у різних галузях та напрямках. Але кожного разу, отриманий досвід дозволяє змінити проекцію розгляду цих загальновідомих питань:

- 1) аспекти формування та розуміння компетентностей;
- 2) піраміда Ділтса;
- 3) мапа полярностей.

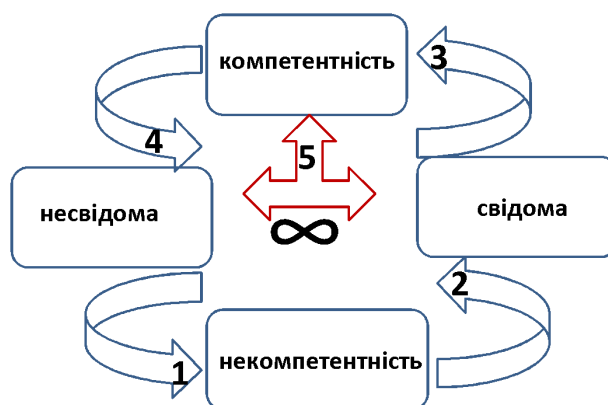
Отже, розпочнемо з обговорення компетентності, варто зауважити, що впевненість про те, що це свідомо динамічна комбінація, яка постійно оновлюється і є усвідомленням професійної та практичної спрямованості у деякій мірі є помилковою. Компетентність – це складне інтегральне інтелектуальне, професійне і особистісне утворення, що формується в процесі підготовки, виявляється, розвивається і вдосконалюється у професійній діяльності та застосовується на практиці [6, с. 268].

Осцилографічна динамічна крива формування компетентностей має у собі несвідому та свідому складові, які є необхідними для формування компетентності у часі та покроковому переході від несвідомої

некомпетентності до найвищої свідомо-несвідомої компетентності, коли ми настільки добре у чомусь обізнані як теоретично, так і практично, що час від часу, працюємо навіть несвідомо, але виконуємо критичні перевірки цих знань та адаптуємо їх під змінну величину реальності. Таким чином, відбувається безперервне навчання, побудова нових необхідних компетентностей та перевірка вже набутих (рис.1).

Рисунок 1

Формування компетентностей (на основі моделі Martin M. Broadwell, 1969 з доопрацюваннями Noel Burch та Curties and Warren) [7, 8].

Примітка:

- 1 – «не вмю, але і не усвідомлюю, що не вмю» - працюємо інтуїтивно;
- 2 – «усвідомлена помилка, аналізую, що чогось не знаю» - процес навчання;
- 3 – «усвідомлюю, що знаю, аналізую знання та досвід» теоретичне навчання перероджується у практичний досвід та вдосконалення навички;
- 4 – «знання відтворені на практиці стають автоматичними» - розвиток та рух далі;
- 5 – «рівень перевірки знань та їх актуальності».

Рисунок: власна розробка автора.

На основі моделі Мартіна Бродвелла з доопрацюваннями (Noel Burch та Curtis Warren) формується ланцюжок від несвідомої до свідомої некомпетентності з найвищим її ранжуванням, яка має одночасно дві сторони медалі: свідому та несвідому [9, р. 8; 10, р. 1].

«Свідомо несвідомо компетентність» – це найвищий рівень, коли відбувається перевірка та взаємодія наших знань з реальністю та аналізом їх

релевантності на цей час. Тобто, завжди і все має свою міру оцінки у певному проміжку часової одиниці зі співставленням бажаного та реального результату, взаємодії чи процесу. Так працює схема: що я знаю і чи відповідають мої знання потребам та вимогам освітнього середовища. Така динамічна система компетентностей працює у полі формування результатів навчання та процесу оцінювання (для того, хто викладає і для того, кому викладають).

Бібліотека компетентностей весь час оновлюється, але з різною швидкістю, залежно від нагальних потреб і поєднання різноманітних компетентностей та є змінною компонентою системи.

Компетенція – це коло повноважень установи, організації чи особи сукупність для виконання певної діяльності з використанням знань, навичок та особистісних характеристик, що дозволяє виконувати певну кваліфікаційну чи професійну роботу. Компетентність вже є вищим рангом застосування компетенцій на практиці з отриманням результативного наслідку, дії, висновку та інших запрограмованих цілей [11].

Сукупність набутих компетентностей формує професійну компетенцію та компетентну діяльність спеціаліста чи певної установи. Компетенції є результатом освітнього процесу [6, с. 267; 12, с. 53; 13, с. 167; 14, р.2; 15, р.1557; 16, с. 279].

Варто зауважити, що усі ми навчаємось з різною швидкістю та з різними базовими потребами, але прозорість до вимог, які стоять на старті формують поведінку та розклад роботи для досягнення очікуваного (запланованого) результату з релевантною системою оцінювання.

Навчання є безперервним процесом, саме через призму компетентностей маємо можливість аналізувати цей процес з огляду на чергування усвідомлених та неусвідомлених дій і рішень. Найкращі викладачі та спеціалісти функціонують саме на цій подвійній компетенції.

Тобто, навчання є безперервним процесом, що забезпечує формування необхідних компетентностей відповідно до запитів та потреб оточуючого професійного середовища. У свою чергу, зміна професійного середовища вимагає оновлення чи зміну компетентностей. Адже ринковий попит та результат пропозиції є взаємопов'язаними між собою величинами.

У програмі семінару ми розбирали піраміду Ділтса або модель логічних рівнів, яка є необхідною для планування, розвитку, розуміння проблеми та її вирішення, розв'язання конфліктів. Така модель може застосовуватися у багатьох областях людської діяльності (робота, бізнес, професійне зростання, моделювання особистісної поведінки). Побудова та розгляд піраміди дає усвідомлення ситуації, проблеми. Автор Роберт Ділтс є спеціалістом нейролінгвістичного програмування [17, р. 3], основна ідея піраміди полягає в тому, що для вирішення проблеми потрібно змінити рівень: повернутись, на рівень назад або вперед, залежно від структурних рівнів піраміди та їх подання. [18, с. 129].

Піраміду можна спроектувати і для розвитку студенто-орієнтованого навчання, і для управлінських ідей та рішень [19, с. 205; 20, с. 36].

Для аналізу першопричин появи та виникнення проблем, невирішених завдань чи навіть конфліктних ситуацій також необхідні знання, досвід, компетентності, тобто застосування концептуальних схем та методів вимагає певного рівня підготовки.

З огляду на такий концептуальний аналіз побудовою піраміди можна скористатися для покрокового аналізу клініко-ситуаційних задач з багатьох медичних предметів. Адже багаторівнева структура задає напрямок руху для мислення та аналізу від загальної умови завдання до правильного вибору основних симптомів захворювання та ключових термінів, які це описують, а далі в напрямку до заключного діагнозу, стану пацієнта,

можливих ускладнень та вибору алгоритму лікування (з огляду на вік пацієнта, супутні діагнози та ін.).

Розвиток аналітичного мислення є основою для формування клінічного. Варто зауважити, що починається ембріогенез клінічного мислення ще задовго до вивчення клінічних дисциплін: саме на рівні вивчення базових теоретичних предметів формується його каркас.

Рівнями піраміди можуть бути окремі заняття у структурі курсу чи предмету. Такий підхід спонукає студентів усвідомити, що теми тісно взаємопов'язані між собою і відсутність певної ланки призводить до порушення загальної структури.

Побудова та розуміння «мапи полярності» надає зв'язок з реальністю та розуміння цінності фокусації на якомусь одному полюсі з наступним рухом до іншого полюсу чи професійної майстерності вправно балансувати між двома полярними полюсами. Ще однією перевагою мапи є розмежування та встановлення чітких границь між потраплянням у полярності та появою проблеми. Це спосіб проаналізувати самого себе, в першу чергу, зрозуміти ранні попередження потрапляння у тінь тільки одного полюсу. Побудова «мапи полярності» не тільки подає розуміння проблеми та шлях її вирішення, вона навчає адаптаційним здібностям, попереджає процеси вигорання.

Адже існування феномену незалежних протилежностей: дилеми, парадоксу та полярності існує у філософії, а отже у нашому житті більше декількох тисяч років. Важливо вміти оптимально поєднувати їх без обмежень та утисків.

Вже більше 50 років Баррі Джонсон (Barry Johnson) поширює мудрість принципів полярності, що викликають зацікавленість та здивування «Як я взагалі цього раніше не знав і досі жив без цього?».

Використання мапи полярностей саме у академічних колах під час кризи дозволяє сформуванню певної безперервності трансформації на певному етапі кризи з метою мінімізації кризового впливу на стратегію розвитку навчального закладу та його стратегічне планомірне зростання [21, р. 12].

Варто зауважити на одне загальноприйняте правило, що всі моделі хибні, але вони дозволяють нам зрозуміти себе та світ і рухатися вперед.

Численні напрямки роботи у малих групах під час семінару охоплювали різноманітні теми:

- студенто-орієнтований підхід (освіта це не те, що хоче студент, а те що йому потрібно для засвоєння знань та втілення їх у практику (мотивація студентів, соціалізація студентів).
- менторство;
- різнорівневі групи студентів;
- розвиток клінічного мислення;
- робота в недосконалій системі;
- право на помилку або зворотній зв'язок;
- цифровізація;
- онлайн викладання;
- викладання під час війни;
- штучний інтелект та доброчесність;
- оцінювання;
- мотивація студентів;
- взаємодія з колегами;

Вибір учасників для роботи у малих групах був випадковим, що формувало набір учасників, які були по-різному зацікавлені у тематиці. Адже для одних обрана тема була добре вивченою та знайомою, а для інших – тільки у загальних обрисах. Тому вже на початку одні були максимально зацікавлені у темі обговорення, а для інших ця тема була певним викликом

і новим рівнем пізнанням. Учасники розбирали проблему, аналізували та пропонували її вирішення. Працювали в режимі обговорення та диспутів, особливо було цікаво, коли відстоювали діаметрально протилежні думки, кожна з яких мала право на існування та була доречною й влучною.

Деякі з напрямків перегукувались один з одним або були логічним доповненням один одного, до прикладу: цифровізація та штучний інтелект, різнорівневі групи студентів та їх мотивація.

І які б перестороги та нездоланні проблеми та завдання, на перший погляд, не стояли перед Вами, ставте на перше місце питання «ЯК» зробити щось, вирішити завдання, досягти поставленої мети. Слово «НІ» певним чином блокує мислення, адже вже на початку програмує результат. Слово «ЯК» це простір для реалізації задуманого чи запланованого, це досвід втілений у дію.

Семінарське навчання було орієнтовано на людину у викладанні та професії, тобто тільки людино-орієнтований простір для викладача чи студента дасть найкращі результати у навчанні.

Упровадження в навчальний процес правила рефлексії навчає студентів будувати причинно-наслідкові зв'язки як всередині одного предмету, так і у горизонтальній та вертикальній міжпредметній взаємодії. Це є одним з інструментів формування клінічного мислення. При невідповідності результату рефлексії, варто створити піраміду проблемного питання чи завдання, знову відтворити його та проаналізувати для закріплення результату. Складні питання та теми інколи вимагають принаймні декількох рефлексій та закріплень.

Висновки семінару (власні):

- 1) вміти слухати та чути;
- 2) якщо у проблеми немає рішення, то варто змінити підхід до проблеми та аналіз ситуації;

- 3) м'які навички та групи рівних у викладацькій роботі;
- 4) сприйняття як позитивного так і негативного результату (немає нічого і нікого досконалого);
- 4) на сприйнятті будується проєкція відповіді та зворотного результату: від загальної схеми до власної інтерпретації та віддзеркаленням у середовище з формуванням колективної відповіді;
- 7) право на помилку (помилка та незнання це різні речі);
- 8) використання принципів рефлексії та інших методів на заняттях;
- 9) обмін досвідом важливий елемент у побудові компетентності;
- 10) людина у викладанні – це фасилітація та релевантність формування медичних кадрів;
- 11) нове кардинальне рішення повинно базуватися на поєднанні отриманого досвіду та знань, прагненні змін та позитивного розвитку, які є рушійною силою прогресу.

Подяка: україно-швейцарському проєкту «Розвиток медичної освіти» за участь у семінарі, подяка колегам з пілотних закладів за плідну роботу та живе спілкування.

З інформацією щодо учасників семінару можна ознайомитись на сторінці Тернопільського медичного університету ім. М. Горбачевського (<https://www.tdmu.edu.ua/blog/2026/01/30/seminar-nadzvyhajnyh-vykladachiv-2026-prostir-profesijnogo-zrostannya-doviry-ta-nathnennya/>), Львівської медичної академії ім. А. Крупинського (<https://lma.edu.ua/seminar-nadzvyhajnyh-vykladachiv-2026/>), Запорізького державного медичного університету (https://mphu.edu.ua/new_6733.html), на сайті Франківського національного медичного університету (<https://www.ifnmu.edu.ua/2026/01/30/>).

Список використаних джерел

1. Україно-швейцарський проект. Розвиток медичної освіти URL: <https://mededu.org.ua/> (дата звернення: 21.04.26.).
2. The National Great Teachers Movement. URL: <https://ngtm.net/> (дата звернення: (21.04.26.).
3. Johnson. B.A. Polarity Management A Summary Introduction. September, 1998. 16 p. URL: <https://pearsfoundation.org.uk/wp-content/uploads/Polarity-Management-Barry-Johnson-summary.pdf> (дата звернення: 10.04.26.).
4. Johnson B. A. Polarity thinking as a resource from the OD field for “systems change makers”. *Organization Development Journal*. 2023. Vol. 41, №4. P.50-62 URL: <https://www.proquest.com/openview/6ee913273c5f425adba634224bd9c3cf/1?pq-origsite=gscholar&cbl=36482> (дата звернення: 20.04.26.).
5. Anderson Stephen P. The Joys of Polarity Mapping. *UX Mastery*. December 13, 2018. URL: <https://uxmastery.com/the-joys-of-polarity-mapping/> (дата звернення: 10.04.26.).
6. Шостак Р. Поняття «компетентність» у науковій літературі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Т.4, вип. 28. С.265-272. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/28.208850>
7. Broadwell M. M. "Teaching for learning (XVI)." *The Gospel Guardian*. 1969. Vol.20, №41. P.1-3. URL: <https://atelierdesfuturs.org/wp-content/uploads/2025/03/teaching-for-learning-martin-broadwell-1969-conscious-competence-model.pdf> (дата звернення: 15.04.26.)
8. Curtiss P.R, Warren P.W. The dynamics of life skills coaching. Life skills series. Prince Albert, Saskatchewan: training research and development station. Dept Manpower Immigr. 1974.89. OC LC 4489629. P.261. Part C. Process

of Balanced Self-Determinism Training p.142-148. URL:
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED087852.pdf> (дата звернення: 12.04.26.).

9. Biró Fanni, Csíkos Csaba. The Broadwell-Burch Four-stage Model of Competence Development and the Mathematics Teaching Profession. *Mathematics Teaching Research Journal*. 2025. Vol 17, № 3 P.5-25.

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1481729.pdf>

10. Lynch D. Self Evaluation: Building Student Self-awareness and Competence. *Proceedings of the Canadian Engineering Education Association (CEEA)*. Canadian Engineering Education Association (CEEA17) University of Toronto; June 4 – 7, 2017. <https://doi.org/10.24908/pceea.v0i0.10365>

11. Сисоєва С. Різниця понять чи постраждає зміст закону? *Газета «Освіта»*. 2015. №26-27, 17–24 червня. URL:
https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/726/ (дата звернення: 10.04.26.).

12. Раковець О., Раковець С. Компетентність педагога як основа його професійної майстерності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021, № 1 (105). С. 50-60. DOI: <http://doi.org/10.24139/2312-5993/2021.01/050-06>

13. Купчик Л.Є., Купчик Р.М. Професійна і педагогічна компетентність викладача: Міжнародні стандарти та механізми формування. *Вісник міжнародного економіко-гуманітарного університету імені ак. Степана Дем'янчука Серія: Педагогіка та психологія*. 2025, №4. С. 163-169. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2025-4-22>

14. Keeley C. Conscious competence model and medicine. *Foot & Ankle Surgery: Techniques, Reports & Cases*. 2021. Vol.1, №3. P.1-2. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.fastrc.2021.100053>

15. Smith B., Wyness L. What makes professional teacher development in universities effective? Lessons from an international systematised review.

Professional Development in Education. 2025. Vol.51, №7. P 1550–1572.

DOI: <https://doi.org/10.1080/19415257.2024.2386666>

16. Niemtchenko I., Liakhovskyi V., Lisenko R., Krasnov O. G., Ryabushko R. Професійна компетентність викладача вищого медичного закладу – вагомий показник його професійно-педагогчної діяльності. *Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії*. 2023 Т.23, №(4), С.277-280. <https://doi.org/10.31718/2077-1096.23.4.277>

17. Dilts R. Shared Values of the NLP Community. 2000. 5p. URL: <https://theperformancesolution.com/wp-content/uploads/2016/05/Shared-Values-of-the-NLP-Community.pdf> (дата звернення: 21.04.26.).

18. Савчук Б., Щербяк Ю. Психофізіологічні моделі коучингу: сутність та можливість використання в освітньому процесі ЗВО. *Інноватика у вихованні*. 2022, №16(1). С.123-131. DOI: <http://doi.org/10.35619/iiv.v1i16.497>

19. Майданюк М.О., Тернопільська В.І. Формування соціальної ініціативності студентської молоді засобами коучинг-технологій. *Теорія і педагогіка інноваційної освіти*. 2025. Т.1, вип.79, С.204-207. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/79.1.39>

20. Карпенко О.О., Куниця О.М. Застосування нейролінгвістичних рівнів як передумова створення безконфліктного середовища у трудовому колективі. *Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління*. 2022.Вип. 51 С.33-42. DOI: <http://doi.org/10.32703/2664-2964-2022-51-33-42>

21. Ahmed S.A., Kumar A.P., Wasfy N.F., Hegazy N.N., Abouzeid E., Hassanien M. A., Shehata M.I., Kayser C.W., Mostafa R.M., Khan Hamdy, H. Polarity Based Model for Guiding Medical School Strategy During Crisis - A Cross Sectional Qualitative Study. *Advances in Medical Education and Practice*. 2022. №13. P.11-25. DOI: <https://doi.org/10.2147/amep.s337127>